

ובמעשי-מטבח היא המכתיבה גם את היחס לשואה. הם לא יכולים לסבול שהם אחריים נטבחו. היא מכתבה גם את היחס לאינתיפאדה. לכן ערבי שנהרג הוא כלום, ויהודי שנהרג זה הכל.

זה לא בסדר. אנחנו, כיהודים, אנחנו כי יפאנים, אנחנו ככני-ארם, היינו צריכים להפוך כל רצח של אדם באשר הוא אדם לאירוע של האנושות ולאסון של האנושות. חטאנו. אנחנו חטאנו בעניין הזה, לדעתי, חטאנו חטא כבר מאוד.

● החטא הזה נובע מההתרכזות של היהודים בסיבולתיהם, שאינה מאפשרת להם לפתוח את הסבל לאי-חריים.

אפילו לא את הסבל. עם לבדר ישכון כתוב בתנ"ך. ואנחנו עם לבדר ישכון, וזאת קללה שרובצת עלינו, כי באנושות שום עם לא לבדר ישכון.

באנושות יש מגע בין עמים, מגע טוב, מגע רע, אפילו של שחיתות. הצרפתים שחטו גר-מנים, הגרמנים שחטו צרפתים, אבל הם יכרו לים גם לעשות שלום של קבע, או של קבע לכמה דורות, מפני שהם לא לבדר ישכנו. אנחנו מסוגלים או לשלוט או להישלט, אבל תמיד לבדר.

זה עסקי-ביש. אנחנו מוכרחים להשתחרר מהתפיסה ההיסטורית שלנו, שאנחנו עם לבדר ישכון.

עם לבדר לא ישכון (את האינטונציות שלי אתה לא יכול לשים במאמר שלך, לא יעזור לך).

● (אולי.) תשמע, אני באמת מאמין בזה, אני כבר בערוב ימי, מה שנקרא, נכון?

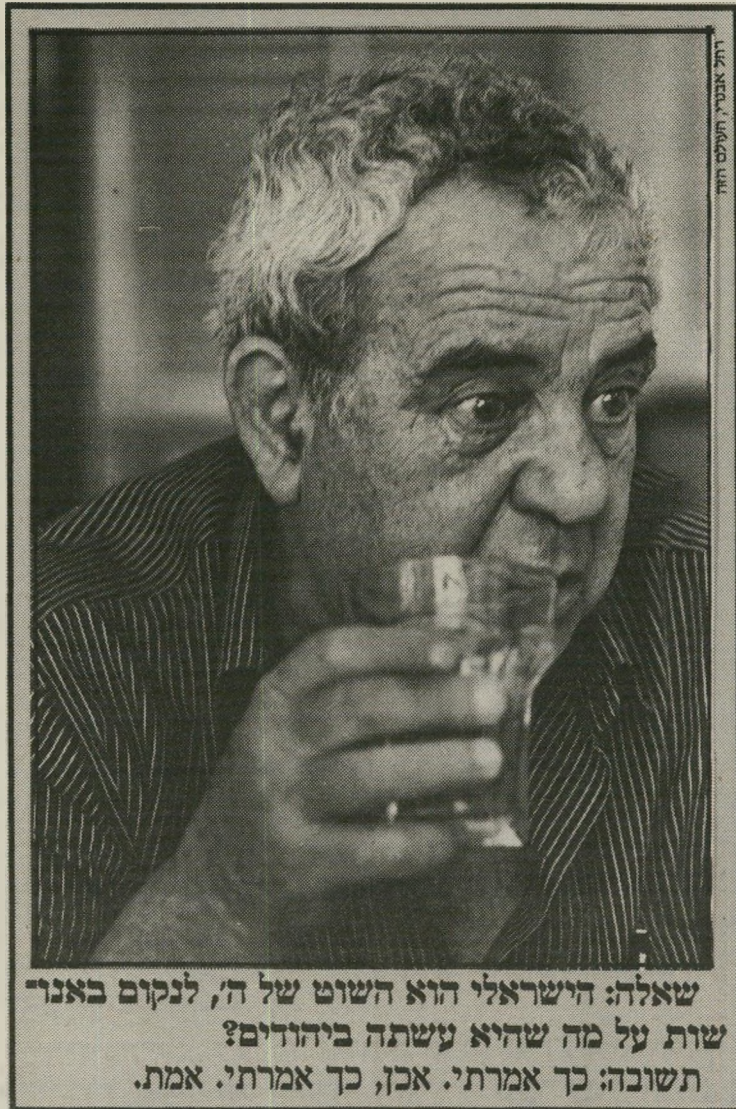
● לא יודע. אתה ילד. ערוב, רגע, יש לפעמים ערב ארוך מאוד. החל מגיל 60 בן-אדם הוא בערוב ימיו, אני כן. ואני חושב שאני בערוב ימי וזה בסדר, אני שלם עם זה שאני בערוב ימי.

אבל אני רואה אחרת את כל הסיפורים האלה, ואני אומר לך שהאסון הגדול ביותר שלנו זה שאנחנו חושבים שאנחנו עם לבדר ישכון. אין עם שיכול לשכון לבדר, אנחנו גרים בתוך בית משותף, ועלינו ללמוד לחיות עם השכנים באותו הבית המשותף.

● הציונות באה לגאול את היהודי דים מקיום של עדה נרדפת, עם נרדף בקרב הגויים, ולהקים לו בית לאומי.

גוריון לא יצר ארץ חדשה ליהודים, ולא יצר עם חדש. ברגוריון רודף אחרינו עד היום. אנחנו במדינת ברגוריון בסוף ימיה, מהסיבה הזאת.

את הנמרים, אחת — להביא אותם לטריטוריה שבה הם נולדו, ולהוציא אותם לחופשי. מה שעשתה מדינת-ישראל הוא להקים בטרטוריה של הנמרים בערך אלף כלובים,

שאלה: הישראלי הוא השוט של ה, לנקום באנר שרת על מה שהיא עשתה ביהודים? תשובה: כך אמרתי. אכן, כך אמרתי. אמת.

יהודי המוכר לנו. זה גישת רטוש, אנחנו מכירים את זה, אבל זאת אמת.

● וגישה של אוסוולד שפנגלר. זאת גישת רטוש וגישת שפנגלר ואת שתי הגישות אני מקבל.

● גם אני מקבל אותן. אבל נניח אפילו שהתפיסה של "עם לבדר ישכון" נולדה בראשית הגלות, בראשית האידאולוגיה הגלותית.

אבל זה רדף אחרינו כמו צל, והשפיע עלינו ועיצב אותנו.

● אתה לא תמזה על כך לפעמים? יש בזה משהו מזוהר. ניקח, למשל, את המיתוס של אברהם, הגר וישעמעאל, הרודף אותנו פה היום אחרי קרוב ל-4000 שנה.

אחרי קרוב וכמעט בערך 4000 שנה, מאז תקופת האבות, כן.

● האם זה מפני שמיתוסים מעציבים את אופיים של עמים, ונגזר עליהם לחזור עליהם שוב ושוב, או שזה אופי של עמנו, שמצא את ביטויו במיתוס הזה?

לא, אני חייב להיות הוגן בעניין הזה, גם כלפי עמי שלי, ולהודות שמיתוסים מעצבים אופי של סביבה. למיתוסים יש תכונה של הגדרת הסביבה. וכל דבר בטבע מוגדר גם סביבתית, כולל עמים, כולל היסטוריות של עמים, כולל דברים כאלה. אנחנו, מהבחינה הזאת, עם מקולד מאוד, בגלל זה שאנחנו עם כלי-כך ברוך מאוד, אנחנו עם מבורך מאוד.

● במיתוסים.

כן, אבל לכן אנחנו עם מקולל כלי-כך. אילו היינו כבר מתים, והיינו הופכים רק להיסטוריה, כמו אשור, כמו בבל, כמו מצריים העתיקה, מצבנו היה טוב. היינו התושבים החדשים של אותה ארץ, אבל ללא השפעה וללא המיתוסים.

במצריים מדברים ערבית, ולא מצרית עתיקה. כנ"ל בבבל, ובארץ שינער ובארץ עילם ובשושן הבירה לא מדברים את שפתו של אחשוורוש, וכו' וכו'.

● אילו היינו מדברים פה גרמנית, כפי שרצה הרצל, או אידיש או אני גלית, אתה חושב שהיינו עם אחר? אוי, אתה עכשיו הפחרת אותי. הנטייה הטבעית שלי היא להגיד: אפילו אם זה היה לדעה, קודם כל לחזור ולדבר עברית. זו הנטייה שלי. עכשיו, אם אתה שואל אותי לא

שנהגנולם נעשה ליהודים

ריגשית, אלא רציונלית, מה היינו צריכים לרבר כאן? רציונלית, היינו צריכים לרבר אידיש או גרמנית, והיה לנו יותר טוב. רק אני לא הייתי מסכים. יש בעייה. יש לי בעייה, אני גם כן יהודי, אני גם כן ישראלי, אני גם כן, זה אני לא מבדיל את עצמי ומפריד את עצמי מהבעייה של כולנו, אני הרי בסך-הכל גסיכין חלק מהקהילה הזאת, אני לא זר לה.

● אתה אומר, למעשה, שהמיתוס עובר באמצעות השפה. העולם הרוי חני עובר באמצעות השפה. מאור, עד מאוד, עד מאוד... נורא, נורא, מאור, מאור... מאור...

● אילו הספר שלך היה נכתב בגרמנית? באסקימוסית, הוא היה היום "בסט-סלר" עולמי.

* אוסוולד שפנגלר. הוונדיעות נרמוי, כתב את הספר המונומנטלי שקיעת המערב, שהכיל בין השאר תיאוריה זו.

שבכל כלוב יש נמר אחד. דבר מטומטם. אתה רוצה שאני אגיד לך את זה לא על נמר? על דולפיני? או אני אהפוך לך את המי טאפורה לדולפיני.

או הקימו אלף בריכות-שחייה, שבכל בריכת-שחייה יש מישפת-דולפיני אחת. אחת באה ממארוק, אחת באה מתימן, אחת באה מחבש, אחת באה מפולין, אחת באה מזה, הקימו אלף בריכות של דולפינים ואמרים: שיחרנו את עם ישראל.

מה שיחרנו? שמנו דולפינים כבריכות שלא מתערבכות, עם לבדר ישכון.

● "עם לבדר ישכון" נאמר, אם נאמר, לפני 3000 וכמה מאות שנים. ברוך שזה נכתב לפני 2500 שנה. זאת אומרת שהאידאולוגיה הזאת נוצרה עוד כשהעם הישראלי ישב במולדתו, ולפני שהוא הפך לעדה עולמית, או בזמן שזה קרה — אם מקבלים את הגישה שעזרא ונחמיה היו למעשה ההתחלה של העם הי

ואם תרצה לפרט את השאלה הזאת, אני אענה לך גם הלאה על זה, כי אנחנו כל ימי חינו, גם אתה וגם אני, כל אחד בדרכו, עוסקים בשאלה הזאת.

יש כאן כשל ברור. אני לא חושב שהציונות היתה רעיון רע, הרעיון להפסיק את האנטי-שמיות, להפסיק את הפוגרומים, להפסיק את התלות של יהודים בגויים בעולם, לרכו אותם בטרטוריה, שיהיו עם טריטוריאלי, כמו צב, כמו צבי, כמו נמר, כמו אנטי-אידועימה, כמו עם, הוא רעיון חיובי ובריא.

הרעיון לעשות את זה בארץ-ישראל הוא גסיכין נכון, כי יש תנאים מוקדמים, אקלימיים, היסטוריים וכו' וכו', שעושים את זה אפשרי ונוח ביותר.

אכל מה הם עשו? תאר לעצמך... אתה יודע מה, אני אתן לך את זה במטאפורה: תאר לך שהעם היהודי היה בכלל עם של נמרים, והנמרים בסכנת-כיליה, והרצל החליט להציל את הנמרים. עכשיו, יש שתי דרכים להציל

מדינה, שבה הוא יהיה ריבון לגורלו. והנה אנחנו רואים, לפי התיאור שלך, שלמעשה היהודים לא השתנו בכלל, אלא הפכו רק את הקערה על פיה. במקום "עם לבדר ישכון" נר-צה, הוא הפך "עם לבדר ישכון" ררי צח. האם זה כישלון של המהפכה הציונית?

לא, זה פירוש כוזב ואי-הבנה של המסר הציוני האמיתי.

● שהוא?

המסר הציוני היה גם ליצור עם חדש. ופה לא יצרו עם חדש. הביאו עם ישן לתוך איה כלי חדש, ששמו ארץ, או מדינה, או דבר כזה, אבל לא נעשה שום מאמץ ליצור עם חדש. עם חדש זה גם טיפול-שורש, גם טיפול בגנים, גם חיסול הגלות מבחינה אינטלקטואלית מבחינה ריגשית.

כאן, בארץ-ישראל, ברגוריון לא חיסל את הגלות. הוא רק נתן לה דגל מקומי. זה הכרל גדול מאוד. או זאת גלות עם דגל. אבל כך